

**Startende ondernemers
in Moerdijk
2005**

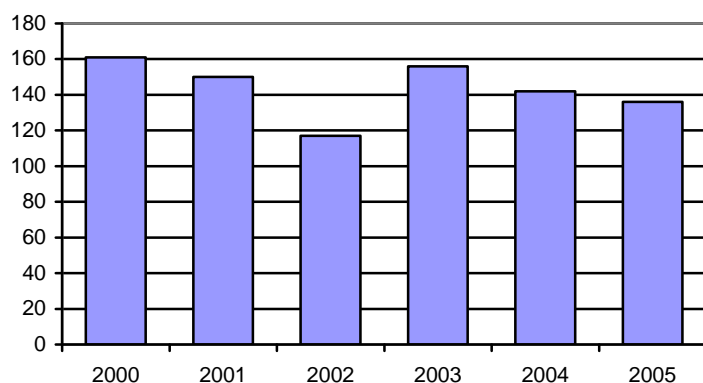
I. Ontwikkeling startende ondernemers

Aantal startende ondernemers licht gedaald

In 2005 zijn in Moerdijk 136 personen een onderneming gestart¹. Dit zijn er 6 minder dan in 2004, oftewel een daling met 4,2%. De dalende lijn is opmerkelijk, aangezien zowel landelijk (+15,4%) als in heel West-Brabant (+18,5%) het aantal starters juist sterk is toegenomen. Tezamen zijn door de ondernemers 124 bedrijven opgericht, vooral eenmansbedrijven.

Figuur 1

Ontwikkeling van het aantal startende ondernemers in Moerdijk tussen 2000 en 2005

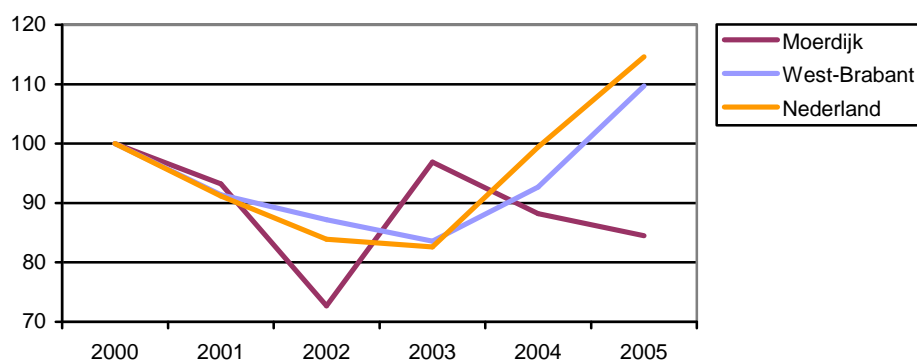

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

De ontwikkeling van het aantal startende ondernemers in Moerdijk laat ook over een langere periode een wat afwijkend beeld zien. Opvallend is vooral de sterke daling in 2002, het snelle herstel in 2003 en de dalende tendens in 2004 en 2005. Vooral de ontwikkeling in de laatste twee jaar is teleurstellend, aangezien deze zowel landelijk als regionaal een duidelijk stijgende lijn laten zien.

Figuur 2

Geïndexeerde ontwikkeling van het aantal starters in Moerdijk, West-Brabant en Nederland tussen 2000 en 2005 (2000=100)

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

¹ Een startende ondernemer is een persoon die in het jaar voorafgaande aan de start van de onderneming nog niet zelfstandig economisch actief was en die een nieuw bedrijf vestigt. Bedrijfsovernames vallen hierbuiten.

Moerdijk zit binnen West-Brabant in de middenmoot

Binnen West-Brabant staat de gemeente Moerdijk wat betreft het aantal startende ondernemers op een zesde plaats. In totaal neemt de gemeente 4,9% van alle starters in de regio voor haar rekening. De eerste drie plaatsen worden bezet door respectievelijk Breda, Bergen op Zoom en Roosendaal.

Tabel 1

Aantal startende ondernemers in West-Brabant per gemeente (2005)

Gemeente	Aantal starters	Aandeel In regio
Breda	998	35,7
Bergen op Zoom	358	12,8
Roosendaal	325	11,6
Oosterhout	265	9,5
Etten-Leur	181	6,5
Moerdijk	136	4,9
Halderberge	127	4,5
Steenbergen	108	3,9
Woensdrecht	106	3,8
Rucphen	104	3,7
Zundert	88	3,1
Totaal	2.796	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Indien het aantal starters per gemeente wordt gerelateerd aan de omvang van de beroepsbevolking, staat Moerdijk helemaal onderaan. Moerdijk kende in 2005 binnen West-Brabant dus relatief gezien de minste starters. Ter vergelijking, Moerdijk kende 8,2 starters per 1000 personen uit de beroepsbevolking², de nummer één (Breda) komt uit op 12,3 starters. Over een langere periode beschouwd (gemiddelde van de periode 2000-2005) ziet het beeld er iets minder slecht uit. Moerdijk neemt dan met 8,6 starters een zesde plaats in.

² Beroepsbevolking: alle personen van 15 tot en met 64 jaar die tenminste 12 uur per week werken of willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en bovendien actief zoeken naar werk.

Tabel 2

Aantal starters per 1000 personen uit de beroepsbevolking per gemeente

	2005		Gemid. 2000-2005	
	Gemeenten	Score	Gemeenten	Score
1	Breda	12,3	Rucphen	10,4
2	Bergen op Zoom	11,6	Breda	10,3
3	Woensdrecht	11,0	Oosterhout	9,6
4	Rucphen	10,9	Woensdrecht	9,0
5	Oosterhout	10,8	Steenbergen	8,7
6	Steenbergen	9,9	Moerdijk	8,6
7	Halderberge	9,5	Bergen op Zoom	8,5
8	Zundert	9,5	Roosendaal	8,3
9	Etten-Leur	9,1	Etten-Leur	8,1
10	Roosendaal	8,7	Halderberge	8,0
11	Moerdijk	8,2	Zundert	7,4
	Totaal West-Brabant	10,6	Totaal West-Brabant	9,1
	Totaal Nederland	10,9	Totaal Nederland	9,1

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Meeste starters in Moerdijk actief in detailhandel

De meeste starters in Moerdijk zijn te vinden in de detailhandel (14,7%), de bouw (13,2%), de persoonlijke diensten (13,2%) en de adviesdiensten (13,2%). Ook de facilitaire diensten (12,5%) en de groothandel (9,6%) tellen relatief veel startende ondernemers. In totaal is 46% van de starters actief in de dienstverlening. De verdeling naar sector komt grotendeels overeen met die van Nederland en West-Brabant.

Tabel 3

Aantal startende ondernemers in Moerdijk naar sector (2005)

Sector	Moerdijk		West-Brabant	Nederland
	Abs.	%	%	%
Landbouw	5	3,7	3,0	2,6
Industrie	8	5,9	3,4	4,0
Bouw	18	13,2	15,7	14,8
Groothandel	13	9,6	8,2	8,2
Detailhandel	20	14,7	15,2	16,2
Horeca	6	4,4	4,5	3,9
Vervoer	3	2,2	4,4	3,5
Financiën	2	1,5	0,6	0,9
Adviesdiensten	18	13,2	11,8	13,9
Facilitaire diensten	17	12,5	12,3	13,8
Persoonlijke diensten	18	13,2	15,0	13,2
Algemene diensten	8	5,9	5,9	5,1
Totaal bedrijfsleven	136	100,0	100,0	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Indien verder op brancheniveau wordt ingezoomd, blijkt dat de economische dienstverlening met 13 starters op nummer één staat. Bijna 10% van alle starters is binnen deze branche actief. Andere branches met veel starters zijn de kapper/schoonheidsverzorging, automatiseringsdiensten, bouwspecialismen en markt- en straathandel.

Tabel 4

Top 10 branches met absoluut de meeste starters in 2005

Branche	Abs.	%
1 Economische diensten	13	9,6
2 Kapper, schoonh.verz., ov.	11	8,1
3 Automatiseringsdiensten	10	7,4
4 Bouwspecialismen	8	5,9
5 Markt- en straathandel	6	4,4
6 Burg./utiliteitsbouw	6	4,4
7 Fotografie, beurzen, ov.	5	3,7
8 Reparatie, postorders	5	3,7
9 Cultuur, recreatie	5	3,7
10 Restaurants, cafetaria	5	3,7

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

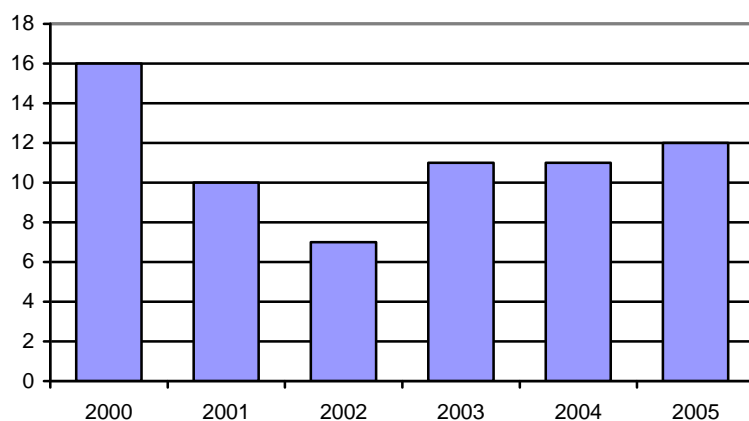
II. Buitenlandse starters

Lichte toename aantal buitenlandse startende ondernemers

Het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine³ is in 2005 iets toegenomen. In totaal werden er in 2005 12 buitenlandse starters geteld, één meer dan in 2004. Dit is gelijk aan een groei van 9,1%.

Figuur 3

Ontwikkeling van het aantal buitenlandse starters in Moerdijk tussen 2000 en 2005

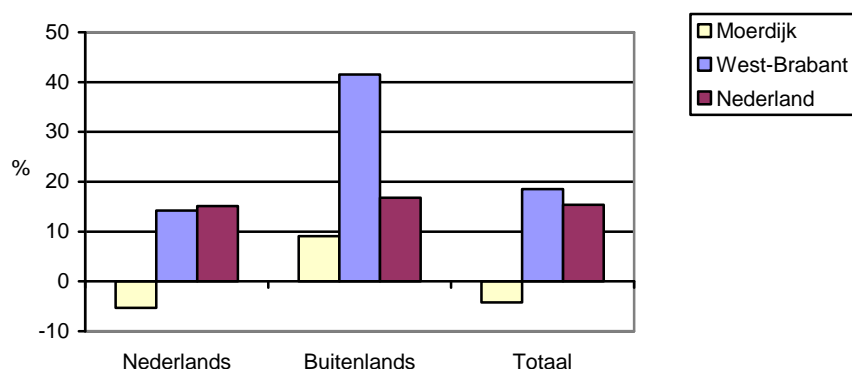
Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

³ De herkomst van een starter wordt bepaald aan de hand van het geboorteland. Hierdoor blijven tweede en derde generatie allochtonen grotendeels buiten beeld. Deze zijn vaak in Nederland geboren.

De groei van het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine ligt in Moerdijk (+9,1%) lager dan gemiddeld in West-Brabant (+41,5%) en Nederland (+16,8%). Het aantal 'Nederlandse' starters daalde in Moerdijk in 2005 met 5,3%. Zij zijn dan ook volledig verantwoordelijk voor de daling van het totaal aantal starters in de gemeente.

Figuur 4

Procentuele groei aantal starters in Moerdijk en Nederland in 2005 naar herkomstland

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Moerdijk kent relatief weinig buitenlandse starters

In totaal was in 2005 bijna 9% van alle starters in Moerdijk van buitenlandse komaf. Met dit percentage staat de gemeente binnen West-Brabant op een laatste plaats. Ter vergelijking, het West-Brabantse en landelijke gemiddelde komt uit op 19%. Binnen West-Brabant kent de gemeente Woensdrecht het hoogste aandeel buitenlandse starters (39,6%). Na Woensdrecht volgen Bergen op Zoom en Roosendaal. Moerdijk is in totaal goed voor 2,3% van het totaal aantal buitenlandse starters in West-Brabant. Ter vergelijking, is het totaal aantal startende ondernemers in de gemeente goed voor 4,9%.

Tabel 5

Buitenlandse startende ondernemers per gemeente

Gemeenten	Aantal	Aandeel in de regio	Aandeel in totaal starters
Woensdrecht	42	8,0	39,6
Bergen op Zoom	97	18,6	27,1
Roosendaal	69	13,2	21,2
Breda	196	37,5	19,6
Etten-Leur	27	5,2	14,9
Steenbergen	16	3,1	14,8
Zundert	11	2,1	12,5
Halderberge	14	2,7	11,0
Oosterhout	28	5,4	10,6
Rucphen	10	1,9	9,6
Moerdijk	12	2,3	8,8
Totaal West-Brabant	522	100,0	18,7

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

De buitenlandse starters zijn afkomstig uit 10 verschillende landen, waaronder Turkije, Duitsland, Polen, België en Suriname. Ze zijn vooral actief in de detailhandel (25%), facilitaire dienstverlening (25%), horeca (17%) en groothandel (17%).

Tabel 6

Buitenlandse starters in Moerdijk naar sector (2005)

Sector	Aantal	Aandeel in totaal	Aandeel in sector
Groothandel	2	16,7	15,4
Detailhandel	3	25,0	15,0
Horeca	2	16,7	33,3
Adviesdiensten	1	8,3	5,6
Facilitaire diensten	3	25,0	17,6
Persoonlijke diensten	1	8,3	5,6
Totaal	12	100,0	8,8

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

III. Starters naar leeftijd

Starter gemiddeld 37 jaar oud

De gemiddelde leeftijd van een startende ondernemer in Moerdijk is 37 jaar. Dit is vergelijkbaar aan het regionale en landelijke beeld (beide 36 jaar) en is ook al aan aantal jaren constant. Vooral de groep dertigers is met ongeveer 38% goed vertegenwoordigd. Starters in de leeftijdscategorie 20 tot en met 29 jaar vormen 26% van het totaal, veertigers zijn goed voor 22%. Ongeveer 12% van de starters is ouder dan 50 jaar.

Tabel 7

Leeftijd startende ondernemers in Moerdijk (2005)

Leeftijd	Aantal	%
tot 20 jaar	1	0,7
20 t/m 24 jaar	21	15,4
25 t/m 29 jaar	15	11,0
30 t/m 34 jaar	23	16,9
35 t/m 39 jaar	29	21,3
40 t/m 44 jaar	16	11,8
45 t/m 49 jaar	14	10,3
50 t/m 54 jaar	9	6,6
55 t/m 59 jaar	4	2,9
60 t/m 64 jaar	4	2,9
65 jaar en ouder	0	0,0
Totaal	136	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

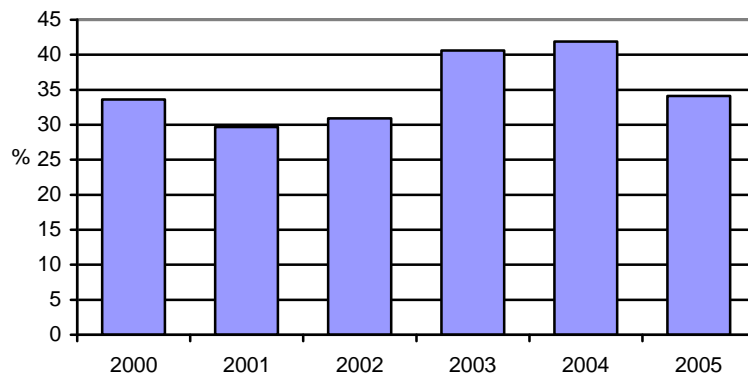
IV. Starters naar geslacht

Aantal vrouwelijke startende ondernemers gedaald

In totaal zijn 45 vrouwen in 2005 een onderneming gestart. Dit is ongeveer 34% van het totaal aantal startende ondernemers in Moerdijk. Ten opzichte van 2004 (42%) is het aandeel vrouwen duidelijk teruggelopen. In totaal is het aantal startende vrouwen in Moerdijk in 2005 met meer dan 20% teruggelopen. Mannen laten in dezelfde periode een groei van ongeveer 10% zien.

Figuur 5

Aandeel vrouwelijke startende ondernemers in Moerdijk in de periode 2000-2005

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Veel vrouwen actief in de persoonlijke dienstverlening

De meeste vrouwelijke starters zijn actief in de persoonlijke dienstverlening (vooral schoonheidsverzorging, haarverzorging en voetverzorging). In 2005 zijn 12 vrouwen in deze sector een bedrijf begonnen (bijna 27% van alle vrouwelijke starters). Op nummer twee staat de detailhandel met 16%, op de derde plaats volgen de algemene diensten met circa 11%. Het aandeel vrouwen wisselt sterk per sector. De persoonlijke diensten zijn koploper met 67%. Ook de algemene diensten (63%), horeca (50%) en financiën (50%) kennen relatief veel vrouwen. In de bouw, de vervoerssector en binnen de adviesdiensten zijn vrouwen zo goed als niet te vinden.

Tabel 8

Aantal vrouwelijke startende ondernemers in Moerdijk naar sector

Sector	Aantal vrouwen	Aandeel in totaal	Aandeel in sector
Landbouw	1	2,2	20,0
Industrie	3	6,7	37,5
Bouw	2	4,4	12,5
Groothandel	4	8,9	30,8
Detailhandel	7	15,6	35,0
Horeca	3	6,7	50,0
Vervoer	0	0,0	0,0
Financiën	1	2,2	50,0
Adviesdiensten	3	6,7	16,7
Facilitaire diensten	4	8,9	25,0
Persoonlijke diensten	12	26,7	66,7
Algemene diensten	5	11,1	62,5
Totaal	45	100,0	34,1

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

V. Activiteiten Kamer van Koophandel op het gebied van starters

Starters vormen een belangrijk onderdeel van het autonome groeipotentieel van een gemeente. Naast het feit dat starters direct voor werkgelegenheid zorgen, dragen zij tevens bij aan een stuk vernieuwing en dynamiek. Starters brengen nieuwe producten of processen op de markt en stimuleren daarmee het zittende bedrijfsleven om ook te innoveren. Alle maatregelen die er op gericht zijn om nieuwe ondernemerschap te stimuleren en de levensduur van de bedrijven vergroten moeten vanuit economisch perspectief worden toegejuicht.

Starters vormen een belangrijk speerpunt voor de Kamer van Koophandel West-Brabant. Op het gebied van voorlichting maar ook meer projectmatig is de Kamer zeer actief op het gebied van nieuw (en beter) ondernemerschap. Hieronder worden de belangrijkste activiteiten van de Kamer op dit gebied kort weergegeven. Voor meer informatie wordt verwezen naar www.kvk.nl.

A) Voorlichting

Persoonlijke gesprekken:

- Voorlichting Individueel: Gratis gesprek van 20 minuten bedoeld om de allereerste (vaak brandende) vragen te beantwoorden. Welke stappen moeten worden ondernomen en in welke volgorde.
- Maatwerkgesprek: Gesprek met een bedrijfsvoorlichter van één uur tegen een vergoeding van € 30,-. Tijdens dit gesprek kan op specifieke vragen van de klant worden ingegaan. Het gesprek kan ook worden gebruikt om te klankborden (bijvoorbeeld ondernemingsplan doornemen voordat men naar de bank gaat)
- Advocaten en accountantsspreekuur: Kosteloos gesprek van een half uur voor diepere juridische en financiële vragen.

(Thema)bijeenkomsten:

- Startersoriëntatiebijeenkomst: Algemene oriëntatieavond (Kamer, Belastingdienst en bank) bedoeld om mensen een gevoel te geven wat het betekent als ze ondernemer worden. Deze bijeenkomsten zijn eenmaal per maand en kosten € 30,-
- Seminars / bijeenkomsten: Vervolg op de startersbijeenkomst. Deze gaan dieper over zeer uiteenlopende onderwerpen (kosten € 30,-).
- Landelijke startersdag: Grote jaarlijkse bijeenkomst (gemiddeld 1.500 bezoekers) met presentaties, infomarkt, gesprekken met specialisten, etc. (ongeveer 35 standhouders).
- Landelijke Internationale Handelsdag: Qua opzet vergelijkbaar met de landelijke startersdag, maar nu bedoeld voor ondernemers met im- en exportplannen.
- Uitvoering PSB-regeling: Subsidieregeling voor mensen met exportplannen.
- Presentaties op scholen: De Kamer geeft regelmatig presentaties op scholen van het voortgezet onderwijs om het starten van een eigen bedrijf te promoten.
- Starterssociëteiten: In een aantal gemeenten heeft de Kamer geholpen bij het opzetten van sociëteiten voor starters. Tevens biedt de Kamer ondersteuning.

Producten:

- Starterspakket: Dit informatiepakket laat een (potentiële) ondernemer kennismaken met de diverse aspecten van het starten van een onderneming. Het pakket bevat onder meer het Startersmagazine met actuele en praktische informatie, een handige Startersplanner en een overzicht van seminars voor startende ondernemers.
- Ondernemingsplan (cd-rom): De cd-rom helpt stap voor stap om ideeën over het opzetten van een eigen bedrijf uit te werken in een ondernemingsplan.
- Internet: Via www.kvk.nl is veel informatie over het starten van een bedrijf beschikbaar. De Kamer heeft ook een virtuele Ondernemersbeurs opgezet (www.ondernemersbeurs.nl). De Ondernemingsbeurs biedt hét actuele overzicht van bedrijven die te koop staan.
- Overige brochures/documenten: De Kamer beschikt over tal van andere (gespecialiseerde) brochures, maar ook over voorbeeldcontracten en –businessplannen.

B) Projecten

De Kamer is ook meer projectmatig betrokken bij het stimuleren van ondernemerschap. Het gaat daarbij onder andere om:

West TOP

Stimulering ondernemerschap op het platteland (zie www.westtop.nl). Er wordt van alles van een starter verwacht: het schrijven van een ondernemingsplan, het vinden van de benodigde financiering en geschikte huisvesting en natuurlijk het vinden van de eerste klanten. De ervaring laat zien dat veel startende ondernemers wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken op deze punten. West TOP heeft een programma samengesteld dat een complete ondersteuning biedt die nodig is om ideeën werkelijkheid te laten worden.

Starterspas

Ondernemen is dromen, durven, denken, maar vooral doen. De StartersPas van Kamer van Koophandel helpt bij de start van een bedrijf. De StartersPas geeft toegang tot een pakket aan voordelen. Individuele begeleiding, collectieve bijeenkomsten, netwerkmogelijkheden en andere voordelen. Hiermee is men verzekerd van een goede voorbereiding op de start en wordt de kans van slagen als ondernemer vergroot. Voor meer informatie zie: www.starterspas.nl.

Starterslift

Starterslift is bedoeld voor innovatieve startende ondernemers. Met startend worden ondernemers bedoeld die minder dan 5 jaar bezig zijn met hun onderneming. Het kan gaan om ondernemers die net zijn gestart en wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken, of om ondernemers die met een idee rondlopen en met behulp van Starterslift een ideale start willen maken. Alleen ondernemers met een nieuw, uniek idee komen in aanmerking voor de ondersteuning. Voor meer informatie zie: www.starterslift.nl.